

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Viite:

Imppola, J. J. (2023). Rahojen keräilyn ABC: Osa Q eli Qatar.
Keräilyuutiset 34(2), 56–60.

Rahojen keräilyn

ABC

Osa Q eli Qatar

Qatar käsittää pienen aavikkoisen niemimaan, joka ulottuu pohjoiseen suuremmasta Arabian niemimaasta, ja se on ollut jatkuvasti mutta harvaan asuttu esihistoriallisista ajoista lähtien.

Qatar ja sen sijainti Persianlahden rannikolla. Kuvien muokkaus ja yhdistely Jorma J. Imppola, SeAMK.

Qatarissa on ollut asutusta jo 50 000 vuotta sitten. Niemi-maalta on kaivettu esiin kivikaudelta peräisin olevia asutuksia ja työkaluja. Ubaid-ajalta (n. 6 500 – 3 800 eaa.) peräisin olevia mesopotamialaisia esineitä on löydetty hylätyistä rannikolla sijainneiden asutuspaikkojen kaivauksista. Qatarin länsirannikolla sijaitseva Al Da'asa siirtokunta on maan tärkein Ubaid-kohde, ja sen uskotaan olleen pieni kausittain asutettu leirintymäsalu. Al Khor -saarilta on löydetty toiselta vuosituhannelta eaa. peräisin oleva kassilais-babylonialainen arkeologinen materiaali todistaa Qatarin asukkaiden ja nykypäivän Bahrainin kassittien välisistä kauppasuhteista. Löytöjen joukossa oli 3 miljoonaa murskattua etanankuorta ja kassittien ruoka-astioiden sirpaleita, joten on todennäköistä, että Qatarin rannikkoalue on varhaisin tunnettu äyriäisten kuorista saatavan purppuravärin tuotanto-

paikka rannikon kassittien harjoittaman purppuraväriteollisuuden ansiosta.

Vuonna 224 jaa. Sassanidivaltakunta sai hallintaansa Persianlahtea ympäröivät alueet. Qatarilla oli rooli sassanidien kaupankäynnissä ja se tarjosi ainakin kahta hyödykettä: arvokkaita helmiä ja purppuraväriä. Sassanidien hallituskauden aikana monet Itä-Arabian asukkaista tutustuivat Mesopotamian kristittyjen uskontoon sen jälkeen, kun valtakunta laajeni itään. Tänä aikana rakennettiin luostareita ja perustettiin lisää asutuksia. Kristillisen aikakauden jälkimmäisenä aikana Qatar käsitti alueen, joka tunnettiin nimellä "Beth Qatraye" (syyriaksi "qatarien talo"). Alue ei rajoittunut Qatarin; se sisälsi myös Bahrainin, Taroutin saaren, Al-Khattin ja Al-Hasanin.

Sassanidien ensimmäisen hallitsijan Ardasbir I (223/4 – 240 jaa.) aikainen dinar. Paino 4,01 g, halkaisija 21 mm. Raban arvo on noin 7 000 €. Kuvälähde: <https://www.numisbids.com/n.php?p=lot&sid=2331&lot=371> Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Vuonna 628 profeetta Muhammad lähetti muslimilähettäjänsä tapaamaan Itä-Arabian muinaisen Bahrainin alueen kuvernööriä Munzir ibn Sawa Al Tamimi:a ja pyysi häntä ja hänen alaisiaan kääntymään islamin uskoon. Munzir myöntyi ja näin ollen suurin osa alueen arabiheimoista kääntyi islamiin. 600-luvun puolivälissä muslimien Persian valloitus johti Sassanidien valtakunnan kaatumiseen ja alue joutui islamilaisen kalifaatin alaiseksi. Umayyad kalifaatin aikana (661 – 750) Qatar sai mainetta kuuluisana hevos- ja kamelinkasvatuskeskuksena. Abbasidien kalifaatin aikana (750 - 1258) tapahtui Qatarin niemimaan helmitteollisuudessa merkittävää kehitystä ja 800-luvulla se alkoi hyötyä kaupallisesti strategisesta asemastaan Persianlahdella ja siitä tuli helmikaupan keskus. Basrasta Intiaan ja Kiinaan liikennöivät alukset pysähtyivät säännöllisesti Qatarin satamissa.

Arkeologiset jäännökset 800-luvulta viittaavat siihen, että Qatarin asukkaat käyttivät kasvanutta varallisuuttaan korkealaatuisten kotien ja julkisten rakennusten rakentamiseen. Tänä aikana Murwabiin rakennettiin yli 100 kivitaloa, kaksi moskeijaa ja Abbasidin linnoitus. Kun kalifaatin vauraus laski, näkyi se myös Qatarissa. Qatar mainitaan 1200-luvulla eläneen muslimitutkijan Yaqut al-Hamawin kirjassa Mu'jam Al-Buldan, jossa viitataan qatarien hienoraitaisiin kudottuihin viitaihin ja heidän kykyihinsä parantaa ja viimeistellä keihäitä.

Usfuridit hallitsivat suurta osaa Itä-Arabiasta vuonna 1253, mutta Hormuz:in ruhtinas otti alueen hallintaansa vuonna 1320. Qatarin helmitteollisuus tarjosi valtakunnalle yhden sen tärkeimmistä tulonlähteistä.

Vuonna 1515 portugalilainen Manuel I valloitti Hormuz:in kuningaskunnan ja valloitti edelleen merkittävän osan Itä-Arabiaa vuonna 1521. Vuonna 1550 Al-Hasan asukkaat alistuivat vapaaehtoisesti ottomaanien vallan alle, koska pitivät heitä portugalilaisia parempana vaihtoehtona. Bani Khalid -heimo ja heidän emiraattinsa karkottivat ottomaanit vuonna 1670.

Sassanidien toisen hallitsijan Sapor tai Shapur I (241 – 272 jaa.) aikainen drakma. Paino 3,81 g, halkaisija 26 mm. Raban arvo on noin 200 €.
Kuvälähde: <https://www.acsearch.info/image.html?id=4998177>
Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Dulafidit, Ahmad b. 'Abd al-Aziz (878 – 893), dinar vuodelta AH 274 = 887, Mah al-Basra, paino 4,12 g, halkaisija n. 23 mm. Raban arvo on noin 1 000 €.
Kuvälähde: <https://www.acsearch.info/image.html?id=8679658>
Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Hormuz:in emiiri Sayf al-din Nusrat Shab (1279 – 1291), dinar, lyöntipaikka Hormuz, paino 7,41 g, halkaisija n. 21 mm. Raban arvo on noin 1 000 €.
Kuvälähde: <https://www.acsearch.info/image.html?id=238147>
Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Qatarin 1, 5, 10, 25 ja 50 dirhamin rahat mallia 1973 – 1998. Raboissa vuosiluku tunnuspölen yläosassa niin islamin kuin länsimaisen ajanlaskun mukaan. Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Impola, SeAMK.

Vuonna 1766 Utub-heimoliiton Al Khalifa -perheen jäsenet muuttivat Kuwaitista Qatarin Zubarahiin. Saapuessaan Bani Khalidilla oli heikko valta niemimaalla huolimatta siitä tosiasista, että suurinta asutuskeskusta hallitsi heidän kaukainen sukulaisensa. Vuonna 1783 Qatarissa asuvat Bani Utbah -klaanit ja niihin liittyneet arabiheimot tekivät hyökkäyksen persialaisia vastaan ja onnistuivat liittämään Bahrainin alueisiinsa. Al Khalifa keskitti valtansa Bahrainiin ja hallitsi Zubarahin kaupunkia. Saud ibn Abd al-Aziz:in vannottua wahhabien kruununprinssin virkavalan vuonna 1788 hän laajensi wahhabien aluetta itään kohti Persianlahtea ja Qataria. Voitettuaan Bani Khalidit vuonna 1795 wahhabeja vastaan hyökkäsi kahdella rintamalla. Ottomaanit ja egyptiläiset hyökkäsivät länsirintamaa vastaan, kun taas Al Khalifa Bahrainissa yhdessä

omaanien kanssa aloittivat hyökkäyksen itärintamaa vastaan. Saatuaan tietoonsa Egyptin etenemisestä länsirajalla vuonna 1811 wahhabi-emiiri luopui varuskunnistaan Bahrainissa ja Zubarahissa uudelleensijoittaessaan joukkojaan. Muscatin hallitsija bin Sultan käytti hyväkseen tätä tilaisuutta ja teki hyökkäyksen itärannikon wahhabi-varuskuntiin ja syytti palamaan Zubarahin linnoituksen. Al Khalifa palautettiin sen jälkeen valtaan.

Lopulta alue joutui Thani-dynastian (Āl Thāni) hallintaan Mohammed bin Thani:n asetuttua Doha:an ja perustettua Qataria hallitsevan Thani-dynastian noin vuonna 1847. Thani-dynastia haki brittiläistä suojelua kilpailevia heimoryhmiä ja aluetta 1800-luvun lopusta 1900-luvun alkuun miehittänyttä Ottomaanien valtakuntaa vastaan. Vastineeksi Yhdistynyt Kuningaskunta hallitsi Qatarin ulkopolitiikkaa Qatarin vuonna 1971 tapahtu-

neeseen itsenäistymiseen asti. Sen jälkeen valtaan noussut monarkia on ylläpitänyt kansallisen turvallisuutensa keskeisenä tukena läheisiä suhteita länsivaltojen kanssa. Qatarilla on maaperässään eräät maailman suurimmat öljy- ja maakaasuvaramot ja niiden hyödyntäminen työllistää paikallisen johdon lisäksi suuren määrän ulkomaisia vierastyöntekijöitä. Öljyvarallisuuden ansiosta maan kansalaisilla on korkea elintaso ja vakiintunut sosiaaliturvajärjestelmä.

Qatar otti vuonna 1973 käyttöön oman rahayksikön (eli 1 riyalin, joka jakaantuu 100 dirhamiin) 1, 5 ja 10 dirhamin pronssirahoilla (97,05% Cu, 2,3% Zn, 0,55% Sn) ja 25 sekä 50 dirhamin kuparinikkelirahoilla (75% Cu, 25% Ni). Kaikki nämä rahat suunnitteli Norman Sillman ja ne lyötiin Royal Mint -rahapajassa Englannin Llantrisantissa.

Kuva 7. Qatarin Keskuspankki 100 riyals hopeinen ja 500 riyals kultainen juhlaraha (1998). Rahojen metalliarvo on vajaat 900 euroa, mutta johtuen pienistä painosmääristä ovat ne ilmeisesti huomattavastikin kalliimpia. Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Impola, SeAMK.

Mallin 1973 rahoja on lyöty seuraavasti:

1 dirham	1393 (1973)
5 dirhams	1393 (1973)
	1398 (1978)
10 dirhams	1393 (1973)
25 dirhams	1393 (1973)
	1396 (1976)
	1401 (1981)
	1407 (1987)
	1410 (1990)
	1414 (1993)
	1419 (1998)
50 dirhams	1393 (1973)
	1398 (1976)
	1401 (1981)
	1407 (1987)
	1410 (1990)
	1414 (1993)
	1419 (1998)

Qatar aloitti juhlarahojen tuotannon vasta vuonna 1998 jolloin Qatarissa ilmestyi kolme juhlarahaa:

Qatarin Keskuspankkia juhlistava 100 riyalin hopearaha; halk. 37 mm, paino 22,2 g 900 o/oo hopeaa, lyöty 400 kpl.

Qatarin Keskuspankkia juhlistava 500 riyalin kultaraha; halk. 31 mm, paino 17 g 917 o/oo kultaa, lyöty 100 kpl.

Qatarin Yliopiston 25 vuoden toimintaa juhlistava 200 riyalin hopearaha; halk. 37 mm, paino 22,2 g 900 o/oo hopeaa, lyöty 1 000 kpl.

Vuodesta 2000 on 1 – 50 dirhamin pikkurahoja hieman uudistettu niin ulko-

asun kuin metallien osalta ja nykyisin ovat Qatarin pikkurahat joko kuparipinnoitettua tai nikkelpinnoitettua terästä. Rahoja on lyötetty Royal Mint:issä, Itävallan rahapajassa sekä Pariisin rahapajassa.

Vuodesta 2001 lähtien on Qatar laskenut liikkeelle hyvin lukuisan määrän niin kuparinikkelisiä, hopeisia kuin kultaisiakin juhlarahoja erityisesti äskettäisten jalkapallon FIFA World Cup kisojen johdosta.

Jorma J. Impola, SeAMK

Qatar 22 riyals 2022 FIFA World Cup polymeeriseteli. Koko 154 mm * 72 mm. Arvo tällä hetkellä noin 25 – 30 €. Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Impola, SeAMK.

